

Sangalubungan a Kasasaad iti Magatgatang nga Biotech/GM Crops: 2008

Sinurat ni Clive James, Nangbuangay ken Mangiturtong iti ISAAA

Daytoy ket kabuklan a panangilaad kadagiti naitampok nga kasasaad dagiti mulmula nga napartuat babaen ti biotec idi 2008 nga inamiris iti ISAAA Brief 39 (<http://www.isaaa.org>). Kas resulta ti naipam-paminsan ken naan-anay nga pagimbagan iti ekonomia, aglawlaw ken tattao, addan 13.3 million nga mannalon nga nagmula iti GM crops idi 2008. Addaan pay ti panagdur-as iti sabali pay nga tay-ak iti 2008, kas koma iti panagadu pay ti pagilian iti lubong nga nagusar iti mulmula nga biotek; naipangpangruna ti panagdur-as idia Afrika nu sadinno nga adu dagiti pakasapulan daytoy; panagadu kadagiti agus-usar iti mul-mula nga addaan naduma-duma nga biotek a galad; ken iti panagmula kadagiti baro nga partuat nga mul-mula nga addaan biotek a galad.

Dagitoy ket nasken nga pasamak gapu ta dagiti mula nga addaan galad a biotek ket mangipapaay iti sumagmamano nga pagsayaatan iti sangalubungan nga sugbat iti kinarigat ken bisin ken dagiti parikut nga maigapu iti panagbabaliw ti kilma wenna climate change.

Dagiti bilang ti pagilian nga agus-usar kadagiti mulmula nga addaan galad a biotek ket immabuten iti 25. Daytoy ket naindklan nga pasaman nga nakaipaay iti nailubungan a panagadu ti mulmula nga addaan galad nga biotek.

Panagdur-as idia Afrika – immadu ti bilang ti pagilian manipud maysa idi 2007 ket nagbalin nga tallo idi 2008. Itii umuna nga gundaway, nagusar iti mulmula nga addaan galad a biotek ti Burkina Faso (kapas) ken Egipto (mais).

Ti Bolivia nga nagmula iti RR® soybean ket isu ti maika-siam nga pagilian ti Latin Amerika nga nagusar iti mula nga addaan galad a biotek.

Iti las-ud ti agsasaruno nga 13 nga tawen aginggana ti 2008, nagpatuloy nga limmawa ti namulaan iti mulmula iti galad a biotek. Immadu iti 9.4%, wenna 10.7 million nga ektaria, ket immabuten iti 125 million nga ektaria wenna maibatog iti 166 million “trait hectares”, nga maibatog iti 15% wenna 22 million “trait hectares” nga panagngato. Ti panaglawa iti mamul-mulaan – mamin-74 nga daras – manipud 1996 ket mangipakita nga daytoy ti kapartakan nga naaramat nga teknolohia, iti panagmula.

Iti umuna nga gundaway, ti napagtitiyon nga kalawa ti mulmula nga addaan galad nga biotek, manipud 1996 agingga 2008, ket simmurok iti 2 billion acres (maibatug iti 800 million nga ektaria). Immabot iti 10 nga tawen para iti umuna nga billion nga acre idi 2005, ngem tallo laeng nga tawen laeng para ti maikadua nga billion area idi 2008. Nakadidillaw nga kadagiti 25 nga pagilian nga agmulmula iti mula a biotek, 15 ti agdurdur-as nga pagilian (developing countries) ken 10 laeng dagiti nadur-asen nga pagilian (developed countries).

Maysa nga baro nga mula a biotek, ti RR® sugar beet ket magatgatangen idiyay Estados Unidos ken Canada idi 2008.

Lima nga pagilian, ti Ehipto, Burkina Faso, Bolivia, Brasil, ken Australia ket nangirugi nga mangusar, iti umuna nga gundaway, iti mulmula nga biotek nga datin nga malaklako ken magatgatang kadagiti sabali nga pagilian.

Agbalin nga nangruna dagiti mula nga addaan dua wenna ad-adu pay nga kababalin a biotek, wenna “stacked traits”. Sangapulo nga pagilian ti nagmula iti agangay 27 million nga ektaria iti “stacked traits” idi 2008 ken immadu ti 23%, napapartak ngem kadagiti addaan maymasa nga kababalin.

Dagiti mannalon nga agus-usar kadagiti mul-mula a biotek ket immadu ti 1.3 million idi 2008. Immabuten dagitoy iti 13.3 million iti 25 nga pagilian iti sangalubungan.

Dagiti mulmula a biotek ket nakapasayaat iti panagbiag dagiti marigrigat nga mannalon ken dagiti pamilia da. Sumagmamano kadagitoy ket napaneknekanen idia India, China, Abagatan nga Afrika, ken Pilipinas kas nailanad iti Brief 39.

Lima nga dadakkel nga dumurdur-as nga pagilian: ti Tsina, India, Argentina, Brazil ken Abagatan nga Afrika nga addaan ti dagup nga 2.6 billion nga agnaed nga tao ket mangidadaulo ti panagusar kadagiti mulmula nga biotek. Dagiti pagimbagan nga agtaud kadagiti mulmula a biotek ket mangpatpatanor iti napigsa nga suporta dagiti politico nga mangipa-ay iti nawadwad ken baro nga puonan para iti mulmula a biotek kadagitoy nga pagilian.

Nakaddi-dillaw nga amin nga pito nga pagilian ti Nagmaymaysa nga Europa (European Union) nga agmulmula iti mais a biotek ket pinalawa da ti mulmulaan da ti 21% umab-abot ti nasurok nga 107,000 ektaria.

- 1) Dagiti, contribusion ti mulmula a biotek para ti mataginayon nga panagtalon ket;
- 2) Mangpaadu ken mangpalaka, iti makan ken aramat para iti lupot;
- 3) Panangsalaknib kadagiti mulmula ken ay-ayup;
- 4) Pannaka-allangon kadagiti tattao manipud kinarigat ken panagbisin;
- 5) Pannakapabassit kadagiti parikut ti panagtalon;
- 6) Panangpababa kadagiti epekto ti panagbaliw ti klima ken “greenhouse gases”;
- 7) Pannakapa-adda iti nalaklaka nga panangpartuat iti “biofuels”;

Mataginayon nga pagimbagan ti tattao nga addaan dagup nga US\$44 billion manipud 1996 agingga’t 2007.

Iti US\$44 billion a gatad dagiti pagimbagan manipud 1996 agingga 2007, 44% ket naggapu ti pannakapangato dagiti apit, ken 56% gapu iti panangpababa ti magastos ti panagtalon (agraman 359,000 tonelada nga pestisidio nga saanen nga kinasapulan

Ti pannakapangato ti apit iti 141 million a tonelada ket nakasapul koma iti kanayunan nga 43 million ektarya no saan nga nagaramat iti mulmula nga biotek.

Kadagiti agdama nga agdur-as nga pagilian nga nakadepende iti agrikultura, dagiti mulmula a biotek ket maysa nga wagas para iti panagdur-as dagiti aw-away tapno makatulong da met ti nawadwad para iti panagdur-as ken panagbaknang ti pagilian.

Nasurok nga kagudua (55%) iti tat-tao ti lubong ket agnanaed iti 25 nga pagilian, nga nagmula iti 125 million ektaria ti mulmula a biotek idi 2008, nga mai-batog ti 8% iti 1.5 billion ektaria ti amin nga mulmula iti sangalubungan. Idi 2007, baeten kadagiti mulmula a biotek saanen nga naparnuay ti 14.2 billion nga CO₂, nga addaan kabatugan koma iti panagaramat iti 6.4 million nga lugan.

Kasapulan ti nainget ngem nalaklaka, nabibiit ken mapag-talkan nga wagas ken para kadagiti mulmula nga biotek, saan nga mang-supring no di ket kabaelan dagiti madama nga agdur-as nga pag-pagilian.

Adda 25 nga pagilian nga nangpalubos ti panagusar iti mulmula nga biotek ken sabali pay nga 30 nga pagilian nga nangpalubos iti panagatangang iti produkto kas kuma makan ken taraon dagiti dinguen nga napataod gapu ti biotek, wenna dagup ti 55 nga pagilian nga immanamong ti pannakaaramat ti biotek.

Ti dagup a gatad ti nailako iti paglakuan ti produkto a biotek iti tawen 2008 ket US\$7.5 billion wenna addaan kadagupan nga US\$50 billion manipud 1996 agingga 2008.

Nasayaat ti masakbayan para iti nabatbati pay nga pito nga tawen iti maikadua nga dekada ti pannakai-laklako ti mulmula a biotek, (manipud 3006 agingga 2015). Mapaspasamaken ti prediksion ti ISAAA ti bilang ti pagilian, lawa ti mamulaan ken ti bilang dagiti mannalon nga mairanud ket agpapada nga madoble manipud 2006 agingga 2015.

Ti pagay kas mula, ken ti galad daytoy a naandor iti tikag ket masapul ti masakbayan. Nakalanad iti Brief 39 dagiti nasayaat a kababalin a kina-andor iti tikag ti mais nga biotek nga mailakonton idiy USA inton 2012, wenna nasapsapa pay ken idiy sub-Saharan Africa inton 2017.

Ti detalyado nga impormasion ket nailanad iti “Brief 39 Global Status of Commercialized Biotech/GM Crops: 2008” nga sinurat ni Clive James. Para kadagiti dadduma pay nga impormasion, mapan ti website <http://www.isaaa.org> wenna awagan ti ISAAA SEAsiaCenter iti +63-49-536-7216, wenna ag-email iti info@isaaa.org.